

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Neodržani: na Zbirniški dravni (Ivan Činčari) in Kanado
\$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Kanado \$7.50 na leto, \$4.00 na pol leta, \$3.00 na četrt leta.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Canada \$7.50 per year.
Foreign countries \$5.00 per year.

Člani plačujejo po dogovoru. Nakupil dogovor in naročnik
glasilo ne sme vračati. Nakupil literarne vsebine (časopis, po-
veti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljalci le v slovenski
jezik. Če je prišlo drugače.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
in reply only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Member of the Federated Press

2557-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

136

Datum v objavi, na primer (April 30, 1936), poleg vsega
tudi na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poslana za-
rešena. Ponovite jo pravilno, da se vam list ne uvari.

Ekonomsko moč—polovica moči

Ko je federalno vrhovno sodišče zadnje dni
spet mahnilo s sekuro ustavnosti in uničilo
Guffeyjev zakon ali malo NRA za mehki pre-
mog, je William Green, predsednik Ameriške
delavske federacije, nejevoljno vzkliknil:
"Nov dokaz, da se delavci ne smejo dosti za-
nesti na kongres in zakonodajstvo. Moč de-
lavcev je na ekonomskem polju in tam si mo-
rajo izvojevati in zavarovati svoje pravice."

Ekonomsko polje je polovica delavske fronte.
Druga polovica je politično polje — in
škoda, ker Green še ni odkril tega važnega dej-
stva. Delavsko orožje na ekonomski fronti sta
štrajk in bojkot, na politični fronti je pa gla-
sovnica, ki ne stane toliko truda, napora in
požrtvovanja kakor prvo dvojico.

Kapitalisti dobro porabljajo oba dela fronte,
zlasti pa politični del. Kapitalisti se ne ustra-
šijo izdati milijonov dolarjev za kontrolo po-
litičnega režima in zakonodajnih zbornic. Po-
skrbeli so tudi, da imajo kontrolo nad vrhov-
nim sodiščem, katero pridno seka sovražne
jim zakone.

Da imajo ameriški kapitalisti še danes tak-
šno moč in vpliv na političnem polju, je kriva
baš ta delavska taktika, ki je karakterizirana
v Greenovih besedah, da se "delavci ne smejo
dosti zanešati na kongres in zakonodajstvo." Ta
naivna taktika ameriških delavskih uni, ki je
v praksi že čez petdeset let, je naredila delav-
cem tako ogromno škodo, da je ne bodo nikdar
v stanju prenehati. To je bila nesmiselna tak-
tika starega Gompersa, ki bi morala umreti z
njim vred.

Ker se delavci "niso smeli dosti zanešati na
kongres in zakonodajstvo" in so politiko pre-
pusili svojim "priateljem" — se je stalno
dogajalo, da so jih na ekonomski fronti tepili
zakoni, ki so jih proti njim sprejele kapitali-
stične zbornice. Kapitalisti so se lahko zanesli
! Oni vedo, kje se nahaja najtostejša sla-
nina. Če bi se delavci zanesli in dobro potru-
dili, ne bi kapitalisti imeli — monopola na za-
konodajstvo republike in v vrhovnem sodišču
bi danes najbrže sedeli drugačni tipi, ki ne bi
sekali na kosce delavstvu naklonjenih postav.

Če niso nikdar prej, bodo ameriški delavci
morali zdaj spoznati, kako velike važnosti je
kontrola zakonodajstva. Kdo dela zakone za
republiko in posamezne države v republiki, ta v
veliki meri kontrolira tudi ekonomsko življe-
nje republike. Ekonomska, finančna in indu-
strijska kontrola je važna, to se razume; veli-
ka moč je v tej kontroli — ali brez politične
kontrole je ekonomska kontrola v današnjem
sistemu, kakršen je, kakor roka brez prstov.
William Green in njemu enaki starokopitni
delavski voditelji to lahko vedo. Saj že 50
let preizkušajo svojo ekonomsko moč — in kam
so prišli?

Rooseveltoy "New Deal" je bil prvi, ki je
delavcem priznal nekaj drobtin, nekaj obiljev
v obliki naklonjenih zakonov. Greenovi staro-
kopitniki so te drobtine in obilje sprejeli z
največjim navdženjem. Niti niso pomislili, da
je to njihovo navdušenje v protislovju z nji-
hovo taktiko, s katero se niso prelomili. Kljub
temu je bil prelom — začetek preloma, začetek
nove za delavstvo Amerike.

Vrhovno sodišče kajpada meša štrečno Roo-
seveltu in Greenom, ali to ni najhujše. Vrhov-
no sodišče se navadno prilagodi politični sili,
ki je na krmlju in končno je tudi to sodišče
lahko reformirano.

Eno dejstvo je očitno. Zakonodajna pomoč
newdealskih demokratov in progresivcev, nad
katero je Green začel obupavati zaradi sovra-
žnosti vrhovnega sodišča, ne pomeni dosti za
ameriške delavce, čeprav bi ji vrhovno sodišče
priznalo. Zakonodajstvo, ki skuša poma-
gati delavcem in delodajalcem v isti sapi, mo-
ra prej ali slej odpovedati. Mora!

Pravi preobrat pride, kadar bodo ameriške
delavske unije prevzele zakonodajstvo v svoje
roke s pomočjo lastne politične akcije in last-
ne politične stranke. Delavci morajo spoznati,
da sama ekonomska moč v politični državi ne
zadostuje. Delavska fronta mora objeti politično
kakor ekonomsko moč — in takrat bodo de-
lavci šele videli, kako malenkostne so drobtine
kot je bil Guffeyjev zakon in ostali newdealski
zakoni.

Kadar bodo ameriški delavci sami kontro-
lirali kongres in vlado, bodo imeli tudi vrhov-
no sodišče na svoji strani.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beležke

O te milijarde!

Chicago. "Milijarde dolarjev
za to, milijarde dolarjev za
ono, tako danes zapravlja vla-
da denar. Ne samo milio-
ne, ampak milijarde." O tem za-
pravljanju citamo v dnevnem
časopisu, in kak višek je dose-
gel državni dolg, tega danes
nihče ne ve. Ta dolg znaša mo-
goče dvajset milijard, morda
trideset ali več. Vse, kar vemo,
je to, da se dolg kupi in ku-
pi.

Kaj je vzrok temu "zapravlja-
nju," ko vendar nimamo nobene
vojne? V teku svetovne vojne se
nam je dozdevalo, da je to po-
trebno in nihče se ni za to bri-
gal. Danes pa je vse drugače.
Časopisje razpravlja o tem in
kritizira vlado radi tega ne-
potrebne "zapravljanja." Ali
dela časopisje to radi tega, ker
se bližajo volitve?

V teku svetovne vojne (1914-
1918) je vlada potrošila mili-
jarde dolarjev za vojne potreb-
ščine. Magnati velikih korporacij
so sklepali z vlado velikan-
ske kupčije za svoje korporacije
in milijoni so se stekali v njihove
velagajne. Vlada je potrošila
eno milijardo dolarjev za aero-
plane in stroje, pa niti en ame-
riški aeroplan ali top se ni ra-
bil v svetovni vojni. Amerika je
pošlila Evropi dvanajst mili-
jard za vojne potrebščine, ki so
jih naročile v Ameriki in mi se-
daj plačujemo ta dolg v obliki
ogromnih davkov.

V letih 1932-1936 je vlada po-
trošila milijarde dolarjev za od-
pravo depresije. Vprašanje na-
stane: Ali je bila evropska klav-
nica večje važnosti kot je brez-
poselnost in glad tu v tej deže-
li? Ali nam časopisje podaja
pravo sliko o položaju, ki obstoji
danes v deželi?

Do leta 1930 je znašal naš na-
rodni dohodek okrog 90 milijard
letno. V letu 1932 je padel ta
dohodek na 32 milijard ali okrog
eno milijardo na teden. Ta padec
je povzročil znižanje plač in cen.

Kdo kupi kar dežela produ-
cira? Morda tisti delavci, ki so
komaj toliko zaslužili, da so dr-
žali "dušo in telo" skupaj za \$18
na teden? Ti ljudje so komaj to-
liko zaslužili, da so mogli — in
to bore slabo — preživljati svojo
družino, kaj da bi kupili obleko
ali pa plačali kak cent na račun
dolga na dom. Veseli so bili, če
so imeli sploh kak zasluček.
Glavna dolžnost biznisa je, da
da delo ljudem in s tem zaslu-
šek in nakupno moč za njihove
prodekte. Velebiznis ni bil kos
tej nalogi in vlada je bila prisil-
jena, da nekaj ukrene. In ukre-
nila je, kar se ji je zdelo potreb-
no, da prepreči splošno strada-
nje.

Ker je industrija "falirala",
to je, ker je znižala plače (zaslu-
šek) v teku šest let za 300 mili-
jard dolarjev, in če je sedaj vla-
da potrošila za odpravo brezpo-
selnosti samo 30 milijard dolar-
jev in je za te milijarde obdav-
čila industrijo, ali je to res tako
veliko zlo, da mora burbonsko
časopisje tako gorostasno kriti-
zirati vlado? Ali naj vlada na-
daljuje s to odpomočno akcijo
tudi v bodoče?

Na to naj odgovarja velebiz-
nis sam. Njegova dolžnost je, da

ljudem da delo. Toda njim gre
za veleprofit, ne za dobrobit lju-
di in če oni tega nočejo storiti,
potem je dolžnost vlade, da ne
puusti ljudi stradati in obdavi-
tiste, ki so za tak položaj odgo-
vorni. To je logično. Samo dve
poti vodita iz depresije. Pame-
na pot iz depresije je: zvišanje
plač in cen, tako da bomo mogli
plačevati dolgeve. To je pot na-
vzgor. Druga pot, ki tira k pogu-
nu, je tista, na katero je zavil
velebiznis, to je znižavanje plač
in cen, katerim sledi bankrot.

Ali nas more vlada dvigniti iz
depresije, če potroši par milijard
v nekaj letih? To je za vlado
skoro nemogoče, ako industrija
(business) ostane v mrtvili in
ne pomaga kar in koliko je v
njeni moči. V temnih letih de-
presije so industrijalci rekli vla-
di, da si vlada lahko naprti na
glavo 70 milijard dolarjev dol-
ga, če je potrebno, da obvaruje
deželo in industrijo pred bank-
rotom, sedaj pa kar naenkrat
tak krik, ker je vlada skušala
storiti isto s polovico vsote, ki
so jo sami odmerili.

Nihče ne dvomi, da si pred-
sednik naše dežele v resnici ne
prizadeva odpraviti depresije in
skuša povzdigniti nakupno moč
mase in da želi odpraviti de-
presijo in skuša povzdigniti
nakupno moč mase in da so nje-
gova glavna zapreka veliki in-
dustrijalci, ki mu na vseh stran-
eh ne kljubujejo.

Tisti stari dobri časi, ko je in-
dustrija diktirala, so minili za
vedno. Čas je, da se zdramimo,
da se najde prostor za vsakega
delavca in mu da primerna pla-
ča in na ta način odpravi depre-
sijo ter povzdigne nakupno moč.
Tudi stavbinska in posojilna
družstva imajo v tej depresiji
veliko nalogo. Če so v mrtvili,
bodo ostala tam. Iti morajo za
novimi člani, za novimi dohodki,
tako da bo prišel denar zopet v
cirkulacijo.

Vsaki član bi moral postati
aktiven, tako tudi vsak direk-
tor Jugoslovanskega stavbinske-
ga in posojilnega društva.

Joseph Steblay, tajnik (2634
S. Lawrence Ave., Tel. Lawrence
2344).

Poročilo in zahvala

Cheswick, Pa. — V imenu naše-
ga pevskega društva Planinski
Slavček se najlaskrenejše zahva-
ljujem vsem posetnikom, ki so
pripomogli k veliki udeležbi na
naši prvi veselici v soboto 16.
maja. Nismo se nadejali tako
lepega uspeha v moralnem in
gimnotnem oziru kakor smo ga
dosegli. Nas je to dejstvo zelo
razveselilo, ker vemo, da se za-
man ne trudimo. Prošla zima je
bila izredno ostra in huda, tako
da smo včasih komaj prišli na
vaje. Kljub temu smo vztrajali
in končno želi uspeh.

Iskrena zahvala tudi pevske-
mu društvu Savica v West New-
tonu za poset in njihovo krasno
petje. Ostali nam boste v traj-
nem spominu in pa v spodbudo.
Zahvaljujemo se tudi naši učil-
telji iz Pittsburgha za trud, ki
ga ima z nami. Pa bo morda kdo
rekel, češ, saj je plačana. Saj
marsikaj plačamo, toda kar od
nje dobimo nam ne more nihče
vzeti.

Dalje se zahvaljujemo tudi

Skupina religijon delavcev, ki so izgubili zaslužek zaradi uni-
skih aktivnosti, v protestnem pohodu pred religijon uradom v New
Yorku.

podpornim članom in vsem dru-
gim, ki ste nam pripomogli, da
je bila prireditve uspešna. Po-
sebna zahvala mr. Antonu Zi-
danaku, zastopniku Prosvete, ki
se je potrudil in tako daleč pri-
šel. Prosim vse rojake, da mu
grete na roko, kajti on je res-
nični prijatelj tega lista.

Kar se tiče našega društva št.
586 SNPJ, je vse v redu in pre-
vladuje sloga. Ako je še kdo, ki
še ni član SNPJ, naj pristopi
čimprej, tako da bo naš sobrat
ali sestra, kajti nihče ne ve,
kje in kdaj ga nesreča čaka.
Baškar sem namreč prestala bo-
lezen in vem, kako se mi je do-
padlo, ko me je skoro sleherni
dan kdo izmed članstva obiskal.
Bolezen ima dolge ure in dolge
dni.

Mrs. L. Klemenčič, predsedni-
ca pevskega društva P. S.

Slika s potovanja

Elizabeth, N. J. — Bilo je pred
svetovno vojno, leta 1913, ko
se je mnogo ljudi pripravljalo
na pot v "objubljeni deželo"
preko velike luže. Tudi jaz sem
se pridružila tej veliki družbi.
Denarja sem imela dovolj tudi
za povratek, če bi hotela nazaj.
Bilo je mnogo pripravljanih
in poizvedovanja, predno je prišel
določeni dan, ki je prišel vse
prehitro in treba se je bilo loči-
ti od staršev in svojcev.

Ločitev od moje bolne mate-
re je bila težka. Se sedaj je ni-
sem pozabila in je ne bom do
konca mojega življenja.

Kupila sem vozni listek za
drugi razred na vlak in parni-
ku. Vse je bilo lepo, tako da se
mi je še v lepših barvah in lepši
sliki predstavljala ta bogata A-
merika. V skupini je bilo več
mladih prijateljic in prijateljev,
ki smo na potovanju prepevali.
Ko smo prišli v Inomost, sem
opazila tri mlada dekleta, ki so
jokala. Na moje vprašanje, za-
kaj jokajo, so mi povedale, da
so lačne in da niti ne smejo se-
diti na klopi. Ta dekleta so bila
oblečena v črne obleke z belimi
rokavi. Izgledale so kot Primor-
ke. Bile so iz Severina na Hrva-

Vitamini so zdravje

Naša hrana sestoji iz beljakovin, maščob,
oglikovodikovcev, vode, rudninskih snovi, vi-
taminov in lipidov. Vsaka izmed teh sestavi-
mora biti v naši hrani zastopana v pravilni
meri, če hočemo, da ostanemo zdravi. V zad-
njih letih se najbolj zanimamo za vitamine,
ki so neobhodno potrebni za človekovo zdravje.
O vitaminih, teh skrivnostnih organskih spoji-
nah, je danes že precej znano in vsak dan
odkrije znanost kaj novega o njih. Dosedaj
izsledili pet glavnih vitaminov, katere so za-
znamovali z zaporednimi črkami abecede.

Vitamin A je zlasti važen radi tega, ker po-
vzroča pomanjkanje tega vitamina razne bole-
ni. Zato se imenuje tudi protinfekcijski vita-
min. Vitamin A deluje v splošnem tako,
postane človeško telo mnogo manj spreje-
vo za razne nalezljive bolezni. Ureja pa vsi
rast in krepi telo. Pomanjkanje vitamina
povzroča zlasti očesno vnetje in sploh očesne
bolezni. Človeku zadostujeta na dan dve in po-
tisočinki grama vitamina A, da se ne pokažejo
bolezenski znaki radi pomanjkanja tega vita-
mina. Vitamin A je največ v živalskih maščo-
bah, toda ne v vseh. Največ ga je v surovem
maslu. V cenejših vrstah maščob, n. pr. v lo-
ga ni nič. Iz tega sledi, da je vrsta maščob
nje kakovost večjega pomena kakor pa koli-
na. Zato ne smemo pretiravati in uživati pre-
več masti, ker so potem prebavila in zlasti ko-
preobremenjeni. Bolje manj maščobe, a tiste
prvovrstne. Zanimivo je, da ima bučno olje
mnogo tega vitamina, oljčno olje pa nič, če-
tudi je najfinjša kakovosti. Mnogo vitaminov
nov A se nahaja tudi v svežem mleku, rumen-
ku jajc in v živalskih jetrih, pa tudi v raz-
sveži zelenjavi, v paradižniku, zelju in cvet-
či, dalje v lešnikih, orehih in ovsu.

Vitamin B razločujemo dve vrsti. Vita-
min B, ki se imenuje tudi beri-beri vitamin, var-
je človeka pred živčnim vnetjem, takozvan-
beri-beri boleznijo. Ta vitamin najdemo zve-
v riževih lučinah, v kvasu, črnem kruhu, sve-
žem sočivju in sadju. Vitamin B2 pa varu-
je človeško telo pred raznimi kožnimi boleznimi.
Nahaja se v kvasu, sočivju, v svežem mleku
jajcih.

Vitamin C preprečuje skorbut in se zato im-
nuje antiskorbutni vitamin. Tudi znana po-
mladanska utrujenost je posledica pomanj-
nja tega vitamina. Kakor imajo vsi vitamini
to lastnost, da se ne obdrže dolgo in da hitro
razpadejo, tako je zlasti občutljiv vitamin C
ki razpade takoj, kakor hitro dotično živilo
hamo, sušimo ali konzerviramo. Vitamin C
največ v raznih semenih, v mladi zelenjavi,
limonah, pomarančah, krompirju in svežem
mesu.

Vitamin D je važen, ker preprečuje nastop
nje angleške bolezni ali rahitis pri otrocih. Za-
to se imenuje tudi protirahitični vitamin. A
primanjkuje otroškemu telesu vitamina D,
more več odagati zadostno množino apna v
steh in zobeh in zato se začne okostje mehati.
Vitamin D najdemo največ v svežem mleku
surovem maslu in v jajčnem rumenjaku.

Vitamin E se imenuje tudi sterilnostni vi-
min, ker povzroči njega pomanjkanje neplod-
nost. O tem vitaminu še ni dosti znano. Vem-
samo, da ga je mnogo v medu, mesu, pšenici
in ovsu.

Dasi znanost vseh skrivnosti okoli vitaminov
še ni razkrila, vemo vendar že toliko, da se
vedamo, kako neobhodno potrebni so človeku
mu telesu. Zato pa je tudi potrebno, da uživ-
mo čimveč svežega sadja in zelenjave, kajti
teh živilih je največ vitaminov.

Francoske stranke

Menda je ni države na svetu, ki bi se lah-
ponašala s toliko strankami kakor francoska
republika. Da to demokraciji ni v prid —
treba dokazovati; baš ta razčlenjenost po-
škega parlamenta je vzrok tolikanj pogostih
vladnim krizam, le-te pa dajejo hrane fašisti-
nim in protidemokratskim stremljenjem.

Razpuščena zbornica je štela letos v jan-
arju 602 poslancev. Desničarji so jih imeli
sredina 151 in levčarske stranke 333.

Največja desničarska skupina je bila re-
publikanska federacija z 42 člani, največ-
stranka sredine pa radikalna levica (44). Me-
levičarji so imeli največ radikalov (152), pri-
za njimi so bili pa socialisti s 95 poslanci. So-
cialistična in republikanska unija z 39 člani
bila tretja po moči, daleč za njo šele so pri-
komunisti (10). Najmanjši stranki — vsaki
s tremi poslanci — sta bili novosocialisti in
francoski socialisti. 47 poslancev je bilo
odvisnih, to je, nevpisanih v stranke.

Razpuščena poslanska zbornica je štela
ga skup 19 strankarskih klubov.

Deklica brez oči

V neki vasi v bližini švicarskega me-
Chauz de Fondsa se je rodila pred kratkim
krepka deklica, ki je v grozo svojih staršev
prišla brez oči na svet.

Na mestu očesa ima komaj opazno odprtino.
dočim je druga stran popolnoma gladka. Na-
vorojenko so v bolnišnici takoj operirali, toda
ta operacija je potekla brezuspešno, ker zdrav-
niki niso mogli odkriti nobenih organov vid-
Otrok nima drugače nobenih telesnih napak
in je, kakor rečeno, zelo krepka, obenem za-
znatno teži nego otroci v tej dobi. Da bi mo-
gla deklica kdaj spregledati in je obseseno
večno temo.

Posledica izgrediv med židi in Arabci v Tel-Avivi, Palestina. Arabci so razdejali več židovskih
hiš v teku izgrediv.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Grand Haven, Mich., A. W.:
Naslov jugoslovanskega konzul-
lata v Chicagu je: Jugoslavav
Consulate, 840 N. Michigan
Ave., Chicago, Ill.

J. Krebel.

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

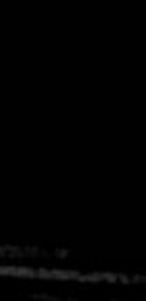
čarobno palico našel vodo.—
 letovski dom na Polzevem
 Vianjo goro je deležen yed-
 veljega obiska letoviščarjev
 letnikov. Gospodari doma
 še gostom še boljše postreči:
 ravni bi radi zraven doma
 vod in bazen. Za to pa je
 na sedva najti najprej mo-
 livir, Polzevo pa že leži v
 krajini, kjer je vode malo.
 Gospodari Polzevega po-
 li barona Antona Codellija,
 na baje s čarobno palico ba-
 za najti izvor vode. Pova-
 no ga torej, pa je tudi prišel.
 Kje so ga čakali, posebno

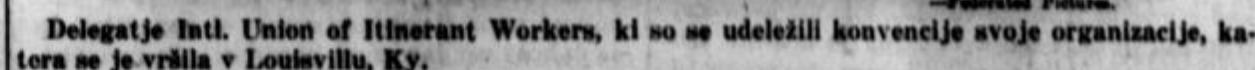
Notranjščina dvorane v Clevelandu

(Od našega posebnega poročevalca)

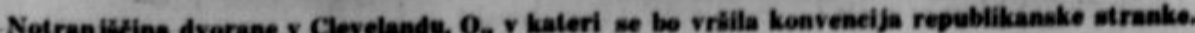

—Federated Pictura.
 nvencija republikanske stranke.

Washington, D. C., 23. maja — Kongresni ođasek, ki preiskuje Townsendovo penzijsko gibanje, še ni izvršil svoje grožnje, glede aretacije doktorja, ki se je umaknil iz Washingtona z izjavo, da ne mara biti predmet nadaljnjše inkvizicije. Člani ođaseka se bojijo posledic, ki lahko

Maracaibo, Venezuela, 22. maj. — Tu in v mestu Caracas, važnem industrijskem središču, je izbruhnil generalni štrajk, v katerem je zavojevanih okrog 30.000 delavcev. Delavce unijskahtevajo razpust državne zbornice, v kateri tvorijo večino pristaši pokojnega diktatorja Juana Vincenta Gómeza, in razpis novih parlamentarnih volitev. Stavka je doslej izzvala več spopadov med delavci in policijo, v katerih je bilo mnogo oseb ranjenih in aretiranih.

KNUT HAMSUN:

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

PRVO POGAVJE

To je bilo tedaj, ko sem pohajkoval in strdal po Kristijaniji, tem čudnem mestu, ki ga ne ostavi nihče, preden ga ni zaznamovalo —

Ležal sem bde v svoji podstrešnici in poslušal, ko je pod mano bila ura šest; precej se je že zdanilo in ljudje so jeli tekati po stopnicah gor in dol. Spodaj pri durih, kjer je bila izba tapcirana s starimi številkami "Jutranjega lista", sem lahko razločno prečital razglas svetilniškega nadzornika in pa debelo tiskano oznanilo svežega kruha pri peku Fabianu Olsenu.

Ko sem odprl oči, sem že po svoji stari šegi začel razmišljati, ali imam danes kaj takega, nad čimer bi se lahko veselil. Šlo mi je precej trdo zadnji čas; moja imovina je kos za kosom romala k "stricu", bil sem nervozen in nestrpen; parkrat sem moral radi omedlevice, ki me je obšla, ostati po ves dan v postelji. Katerikrat, če mi je bila sreča mila, sem dobil od kakega časopisa pet kron honorarja za podlistek.

Cezdalje bolj se je danilo in že sem jel prebirati oglase doli pri vratih; razločil sem celo medle, režeče se črke "perilo za mrličje oddaja perica Andersen, v veži na desno." S tem sem se ukvarjal dolgo časa; spodaj sem slišal biti uro osam, preden sem vstal in se oblekel.

Potem sem odprl okno in se razgledal ven. Od tu, kjer sem stal, sem videl vrh za perilo in odprto polje; daleč zunaj je ležal kup gramoza kovačnice, ki je pogorela in ki ga je pospravljalo nekaj delavcev. Z lehtmi sem se podpiral na okno in se zastrmel v zrak. To bo po vsi priliki lep dan danes, napočila je jesen, ta nežna hladna letna doba, ko vse menja svojo barvo in nato pogine. Repot, ki se je bil na ulici že pričel, me je vabil na prosto; ta prazna izba, ki so se ji ob vsakem koraku, ki sem ga napravil, tla upogibala, je bila vsa kot neprijetna rakev; nobene peči, vrata brez prave ključavnice; ponoči sem navadno obdržal nogavice na nogah, da so mi bile zjutraj nekoliko bolj suhe. Edino, kar me je navdajalo z veseljem, je bil majhen, rdeč gugalnik, na katerem sem posedeval zvečer in sanjari in mislil vsakovrstne reči. Če je zavel oster veter in so bile spodnje duri odprte, so prihajali skozi tla in stene vsakovrstni čudni ječeči glasovi in "Jutranji list" doli pri vratih se je raztrgal v dolžini cele roke.

Vstal sem in pričel brskati po culici, ki je ležala zadaj v kotu tik postelje, če ne bi nemara našel kaj za zajtrk; a zaman; nato sem šel spet k oknu.

Sam bog vedi, sem premišljal, se mi res ne bo nikoli več posrečilo, da bi našel kak opravke. Ta množica odklanjajočih odgovorov, to polovično obljubljanje, ta odkriti ne, te gojene in goljufane nade, novi poskusi, ki so se vsa-kočkrat razblinili v nič: vse to je uničilo moj pogum. Na koncu vsega sem se potezal za mesto blagajniškega sluga, a sem prišel prepozno in razen tega nisem mogel nikjer dobiti petdesetih kron kaveje. Zmirom se je pojavila kakšna ovira. Tudi pri gasilcih sem se bil že javil. Stali smo, okroglo petdeset let, v predstobi in napenjali svoje prsi, da bi delali vtis velike moči in poguma. Pooblaščenec gasilcev je hodil okoli in jih ogledoval, ki so se potezali za službo, obtipaval jim roke ter jih vpraševal po tem in onem; mimo mene je kar šel; samo z glavo je zmajal in rekel, da radi ocal ne morem priti v poštev. Šel sem še enkrat tja, brez očal, in sem stal tam z namršeni obrvi in sem izostril svoj pogled kot nož, mož pa je šel mimo mene in se smehljaj — spet me je bil spoznal! Najhuje je bilo, da

je bila moja obleka čezdalje bolj slaba, da sem se jedva še kot človek dostojne zunanosti mogel potezati za kakšno službo.

Kako pravilno in gladko je šlo z mano ne-premišljano navzdol! Nazadnje sem bil brez vseh mogočih stvari; še glavnika nisem več imel ali kakšne knjige, ki bi jo čital, kadar mi je bilo vse preveč tožno. Vse poletje sem redno zahajal na pokopališča ali v grajski park, kjer sem potem posedal in pisal članke za časnike, kolono za kolono, o najraznovrstnejših stvarih, čudaške domisleke, kaprice, iznajdbe svoje nemirne lobanje; v svoji brezupnosti sem si često izbral najbolj čudne snovi, s katerimi sem se dolgo mučil in ki nazadnje še niso bile sprejete. Ako sem dovršil en članek, sem koj prišel drugega; urednikov "ne" me je le redkokdaj poparil; venomer sem si ponavljal, da se enkrat vendar mora posrečiti! In resnično, včas, ako se mi je kaj posrečilo, mi je delo enega samega popoldneva prineslo pet kron.

Spet sem se oddaljil od okna, stopil k umivalniku in si naskropil nekaj vode na hladna kolena, da so počrnela in bila videti novejša. Ko sem opral to, sem kakor navadno vtaknil papir in svinčnik v šep in šel ven. Tiho sem se spazil po stopnicah; da bi ne vzbudil pozornosti svoje gospodinje; že pred nekaj dnevi bi bil moral plačati stanarino, a nisem imel s čim.

Ura je bila devet. Zrak so polnili ropot voz in razni glasovi, ogromni jutranji zbor, v katerega so se mešali koraki pešcev in pokanje fijkarskih bičev. Ta ropotajoči dirindaj me je takoj vzpodbudil in pričel sem se spet čutiti bolj zadovoljnega. Nič mi ni bilo bolj tuje, kot da bi se hotel samo izprehajati v svetlem zraku. Kaj je bilo treba mojim pljučam zraka! Bil sem krepak kakor orjak in s svojimi pleči bi utegnil zadržati zvrhan voz. Nežno, čudno razpoloženje, čustvo radostnega brezskrbja se me je bilo polasilo. Prišel sem opazovati ljudi, ki sem jih srečaval; ujel sem kak pogled, ki je pal name iz mimoidoče konjske cestne železnice; vsaki malenkosti sem se dal vpilivati, vsem malim slučajnostim, ki so križale mojo pot in izginalje.

Da bi človek ob takem krasnem dnevu imel vsaj griljaj hrane! Vtis jasnega jutra me je obvladal, postal sem čisto neugnanovo vesel in pričel sem od same radosti brez vsakega povoda tiho prepevati. Pred mesarjevo stojnico je stala ženska s košaro v roki in je špekulirala na klobasice za obed; ko sem šel mimo, se je ozrla vame. Imela je samo še en sprednji zob. Nervozen in sila dovzet, kot sem bil postal v zadnjih dneh, je napravil obraz ženske takoj zopern vtis zame; dolgi, rumeni zob je bil videti kakor majhen prst, ki je molel iz čeljusti, in iz pogleda, s katerim se je ozrla vame, so gledale same klobasice. Takoj sem izgubil ves tek in postalo mi je slabo. Ko sem dospel k bazarju, sem stopil k vodnjaku in popil malo vode; pogledal sem kvišku — na Rešnjem stolpu je bila ura deset.

Stopal sem dalje po cestah in se potikal brezskrbno okoli, obstal na vogalu, ne da bi bilo treba, se okrenil stran in šel v stransko ulico, ne da bi imel tam kako opravilo — dal sem se brez ciljno gnat skozi to vedro jutro in sem se brez skrbi pozibaval sem in tja sredi teh srečnih ljudi; vzduh je bil lehak in čist in moje duše ni težila ni senca.

Ze deset minut je neprestano šepal star možak pred mano. V roki je nosil culo in je hodil s celim svojim životom in se trudil na vsomoh, da se je premikal. Slišal sem kako je hropel od napora in prišlo mi je na misel, da bi prav za prav jaz lahko nesel njegov svehjen; a še poskusil nisem, da bi ga došel.

(Dolje prihodnjik.)

Frank Kroll:

Dva prijatelja

(Nadaljevanje.)

Delo v rudniku je bilo nezdravo in marsikdo si je nakopal bolezen, ki ga je spravila v prerani grob. Strupeni plini so razjedali pljuča in mnogi rudarji, ki so cenili svoje zdravje, niso dolgo delali v tistem rudniku. Sved je večkrat potokil svojem prijatelju, da ga v prsih nekaj tišči in mu ovira dihanje. Od časa do časa je obiskal tudi zdravnik, da mu je predpisal potrebna zdravila.

Tako sta delala prijatelja v rudniku še nekaj tednov in sluzila denar. Ko je Sved videl, da ima precej prihranjenega, je obvestil delovodjo, da bo pustil delo. Nato se je poslovil od svojega prijatelja Slovence in drugih rudarjev in odšel v Salt Lake City.

V nekem hotelu si je najel sobo, ker je hotel ostati v mestu nekaj dni, da ga ogleda in nakupi potrebne stvari. Pri krojaču je naročil kar tri obleke, v trgovinah pa je kupil čevlje, srajce in nekaj drugih malenkosti. V mestu je ostal toliko časa, da mu je krojač naredil objekte,

medtem pa je obiskoval kinogledališča, ker si je želel razvedrila, katerega je tudi potreboval po dolgem bivanju v zapuščenih rudarskih naselbinah. Čez nekaj dni je krojač izgotovil obleke, ki so Svedu izvrstno pristajale. Ko je krojaču plačal račun, se je poslovil od njega in odšel na železniško postajo ter kupil vozni listek, za katerega je moral oddati precejšnjo vsoto. Vlak je kmalu prispehal na postajo in par minut pozneje odinil proti vzhodu. Sved se je udobno zleknil na svojem sedcu in skozi okno opazoval pokrajino, po katerih se je vila železniška proga.

Po precej dolgi vožnji se je vlak ustavil v Pueblu, Colo. Sved bi bil rad nekoliko ogledal mesto, toda se je premislil, ker ni hotel trati časa. Hotel je čimprej priti na svoj cilj, na farmo, kjer ga je čakala žena, katere ni že dolgo videl. Vlak je kmalu odinil in vožnja čez romantične pokrajine se je nadaljevala.

Na vožnji proti Kansas Cityju je mnogo razmišljal. Spomnil se je na svoje znanje in prijatelja Slovence, od katerega se je najtežje ločil. Upal je, da se bosta še videla in morda živila v bližini, ker je prijatelj rekel, da bo

tudi on kupil farmo in dal slovo rudarskemu življenju, ko bo prihranil dovolj denarja.

Vlak je po več urah vožnje došel v Kansas City. Do tu je imel Sved vozni listek in zato je izstopil ter odšel na postajo, kjer je opazil živahno vrvenje množice, ki je prihajala in odhajala. Stopil je k okencu ter kupil listek za nadaljnjo vožnjo do cilja, ki ni bil več daleč. Mestece Marceline, Mo., kamor je bil namenjen, je od Kansas Cityja oddaljeno le okrog sto milj. Vlak je kmalu potegnil s postaje in začel drveti po ravnini. Ta kos vožnje je bil za našega potnika najprijetnejši, ker je vedel, da bo kmalu na svoji farmi in pri svoji ženi.

Po triurni vožnji se je vlak ustavil v Marcelinu in od tu ni bilo več daleč do Svedove domačije. V bližini je najel avto, porinil vanj svoj težki kovček, se vsedel poleg vožarja in vozilo je zdrčalo po cesti. Po kratki vožnji se je avto ustavil pred Svedovo hišo na farmi. Njegova žena je bila iznenadena, ker ga ni pričakovala, a presenečenje se je kmalu spremenilo v veselje. Postarni oče njegove žene se je tudi veselil povratka svojega zeta in razume se, da so si imeli

mного povedati. Skrbna žena je takoj pripravila okusno večerjo in postavila na mizo steklenico dobrega vina, ki je možu izvrstno prijala. Po večerji je mož pripovedal o svojih doživljajih, žena in oče pa sta ga vestno poslušala. Najrajši bi tako preseleli vso noč, toda mož je bil po dolgi vožnji utrujen in želel si je počitka. Predno je šel v posteljo se je pošteno okopal in iznebil umazanosti, katere se je nalezal na dolgi vožnji.

Po dobrem počitku na čisti postelji se je čutil okrepčanega. Celu v prsih je čutil olajšanje, ker ves čas bivanja v hribih in pri delu v rudniku ga je v prsih žgalo in mu oviralo dihanje, tu pa je bilo naenkrat vse drugače. Po zajtrku je šel na ogled svoje farme. Premieril jo je od enega konca do drugega in se veselil uspeha, ki ga je dosegel s svojim delom. Zdelo se mu je, da je premalo obdelane zemlje, a to se bo uredilo prihodnjo pomlad. Žena in njen oče sta se najraje ukvarjala s perutnino, posebno s purani, in pridelovanjem sočivja in zelenjave. Na temeljito obdelovanje zemlje ni bilo misliti, ker sama ne bi zmogla dela.

Še tisto jesen je on začel s oranjem obsežnih livad. Čez dvajset akrov je posejal s pšenico in ržjo. On je opravljal z vso vsemoto, ki je bilo igrada napram onemu, ki ga je opravljal v rudniku. Slastno je vdihaval svež zrak, ki mu je polnil pljuča. Bil je sam svoj gospodar in prijetno se mu je zdelo, ker ni imel nobenega priganjača za seboj.

Po svojem prihodu na farmo je bil tako zaposlen z domačimi stvarmi, da je celo pozabil napisati pismo svojemu prijatelju Slovincu, katerega je pustil v rudarski naselbini. To je hotel sedaj popraviti in napisal je prijatelju dolgo pismo, v katerem mu je povedal, da se dobro počuti na farmi, da vse lepo uspeva in povabil prijatelja, naj ga obišče prihodnjo jesen, da bosta skupno hodila na lov na zajce in drugo divjačino, katere je v tistem kraju dovolj. Sved je namreč dobro vedel, da je njegov prijatelj strasten lovec in pričakoval je, da se bo odzval njegovemu povabilu.

V kratkem je prejel odgovor na svoje pismo. Prijatelj mu je pisal, da je še vedno zaposlen pri kontraktornem delu in da je dobil za tovariša nekega Ličana. Omenil je, da je z veseljem sprejel njegovo povabilo in da ga bo obiskal prihodnjo jesen, če se ne bo pripetilo kaj posebnega. Vprašal je za razna navodila in podatke, kje leži Svedovo posestvo in kako se tja pride brez večjih zamud.

Sved je takoj odgovoril in pojasnil vse, kar je bilo potrebno. V pismo je vtaknil kos papirja, na katerem je orisal nekakšen zemljevid s številnimi označbami, kako držijo pota iz Marceline do njegove farme in kako daleč je od železniške postaje do njegovega posestva. S takimi podatki bo prijatelj lahko našel njegovo farmo, tudi če bi bil napol slep. Pismo se mu je zdelo dovolj važno, da je takoj osedlal konja in zdriljal z njim v Marceline in ga tam oddal na pošto. V mestecu je kupil tudi naboje in druge stvari, ker je hotel biti pripravljen na vse, ko bo dospel njegov prijatelj in bosta skupno hodila na lov.

Odkar se je Sved vrnil iz rudnika na farmo, je že dosti stvari preuredil in napravil po svojem okusu. Okrog poslopj je bilo vse čisto, ker je Sved odstranil nepotrebno šaro. Mnogo pozornosti je polagal tudi na ograjo in jo popravil, kjer je bilo treba, ker je hotel imeti vse v dobrem stanju. Kdor je prišel mimo, je takoj vedel, da farmo lastuje dober gospodar.

(Koniec jutri.)

Mlad pisatelj pri zdravniku

"Zapomnite si torej: nobene duševnega dela!"

"Oprostite, gospod doktor, a moj novi roman..."

"Tega lahko z mirno vestjo spišete do konca!"

Kakor vzameš

Zdravnik: "Ali mnogo pijete?"

Bolnik: "Kakor vzamete, gospod doktor! Po mojem premalo, po mnenju moje žene pa preveč."

O divjaštvu Abesincev in kulturi Evropejcev

Dušan Timotijevič, ki ga je beograjska "Politika" poslala kot svojega poročevalca v Abesinijo, piše v listi "Politiki" zanimive svoje neposredne vtise iz te črne dežele:

Abesinsko divjaštvo! Govorimo malo o njem!

Ti dve besedi "abesinsko divjaštvo" sta postali magična formula, zakon, za katerim se skrivajo evropski civilizatorji, da bi se oprali pred svetom za vse ono, kar počno v Etiopiji. Ti besedi sta ugodno pribezaliče tudi za evropske diplomate, ki svojo mlačnost razlagajo s tem, da v tej zadevi ne gre za narod, ki bi bil enak onim v Evropi, temveč za kopico plemen, kulturno zaostalih in nevednih, da bi se postavili v eno vrsto s kulturnimi narodi sveta.

Kulturno zaostalih, da, v nekem smislu, v smislu materialne kulture. Ali zakaj bi bili nevedni, da se uvrste z drugimi? Poskušajmo pokazati primere! Morda bomo iz njih kaj izvedeli. Zadržimo se pri resničnih dejstvih, pri stvarnih znakih njihove kulturne zaostalosti, pri tistih pojavih, ki so res slabi ali smešni v Abesiniji.

A take stvari, tega ne mislim tajiti, so.

V Abesiniji je na primer Debra Libanos.

Debra Libanos je samostan, oddaljen od Addis Ababe tri dni hoda. Pri njem je studenec, čigar voda je čudotvorna. Menihi pravijo, da zdravi neozdravljive bolezni. Samo trikrat se je treba okopati v njej.

V Debra Libanos prihajajo pobožni bolniki iz vseh krajev Etiopije. Samostanju poklanjajo bogate darove, molijo k njegovemu zaščitniku Tekli Hajmanotu in se okopajo v sveti vodi. Okopajo se in ostanejo ali živi in bolni ali pa umro. Kajti sveta voda je mrzla kot led, a to je za nekatere bolezni smrtonosno.

Mnogo evropskih potopiscev in novinarjev je pisalo o Debra Libanosu. Nekateri od njih so povedali tragikomično zgodbo cesarice Zaoditu, ki je prišla v Debra Libanos, da bi se s trikratnim opokapanjem rešila svojega glavobola, pa je po prvem kopanju dobila vnetje pljuč, a čez tri dni se je rešila glavobola in pljučnice s tem, da se je preselila na drugi svet. Vsi ti novinarji so se do silega namenjali neumnim in praznovornim Abesincem in njihovim prav tako neumnim in babjevnim vladarjem. — Nihče od njih ni našel niti besedice opravičila.

Nobenemu od teh novinarjev se ne bi moglo pripetiti, da bi vzel s komične strani to-le sliko, ki je bila pred dvema letoma objavljena v svetovnem časopisu:

Procesija v Lurdu. Množica vernikov, ki so prišli iz vseh krajev Evrope, da se ozdravijo s sveto lurdsko vodo, kleči ob stezi, po kateri prihaja procesija. V prvi vrsti, skrušen, na kolennih moli k čudodelni Materi Božji Oton Habsburški.

Kulturnemu evropskemu novinarju to nikakor ni smešno. On ve, kaj zdravi in kaj ne zdravi. Ve, kaj je praznoverje in kaj pobožnost. In če bi on imel kako bolezen, ki je zdravnik niso mogli ozdraviti, ne bi kot vzvišen kulturni Evropec niti pomislil na to, da bi odšel v Debra Libanos.

On bi šel v Lurd.

Ali pa se, morda, varam.

Mogoče se motim, ker so v Evropi tudi drugi kraji s čudodelnimi vodami in kipi. Za enega od njih sem izvedel pred dvema mesecema iz te-le časopisne vesti:

"Rim, 16. februarja. — Te dni so se sestali v Rimu delegati vseh italijanskih sekcij mednarodne unije za organizacijo transporta romarjev v Lurd. Na tem sestanku se je sklenilo, da se letos zaradi izjemnih razmer bolniki iz Italije ne bodo prevajali v francoski božjepotni kraj Lurd, temveč bodo obratovali posebni vagoni za prevoz bolnikov v italijanski romarski kraj Loretto."

Iz te vesti nisem izvedel samo za Loretto, iz nje sem tudi

Basil Bruno (levo), član državne zbornice v New Jersey, razgovoru z voditeljem brezposelnih delavcev, ki so invadirali zbornico.

razbral, kaj bodo Italijani prinesli v Abesinijo, ako jim bo izročena v kolonizacijo in civilizacijo. Prinesli bodo: organizacijo.

Pod Italijani Debra Libanos ne bo ostal zapuščen samostan v hribih, ki živi od malega števila kopalcev, ki prihajajo zdraviti se z njegovo vodo in čigar menihi s prekrizanimi rokami čakajo na bolnike, ki verujejo v čudeže. Postal bo vir velikih dohodkov, središče turizma in verska metropola italijanskega afrikankega carstva.

Izkoriščanje praznoverja se bo postavilo na sodobno komercialno podlago.

Ta vrsta napredka se bo brez dvoma občutila tudi pri drugih ostankih nekulture Abesincev, čim jih bodo začeli Evropci civilizirati.

Odpravili bodo srednjeveške ječe na jezerih, kjer se kak rasa

v verigah pokori, ker ni bil slušen negušu in kjer marš do smrti ostane (kar se v civiliziranih državah ne dogaja, kor veste). Te osamele ječe do nadomestile velike zgradbe koncentracijske taborišča, ki do mogla sprejeti na tisoče ljudi, ki se bodo zamerili okupatskemu režimu.

Odpravljena bodo sodišča starega tipa, ki jim predstavlja cesar. Ustanovila se bodo šistovska sodišča, ki bodo brez navzočnosti predstavni politične oblasti.

Izginile bodo predprijave njih odličnikov, izginile bodo like med gospodarji in sužnj končana bo nadvlada kulturnih Amharcev nad manjšimi Danakilci. Zavladala bo enakost — enakost za vse, ker vsi morajo postati enolonijski sužnji. — Del. Polit.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto v šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člani ali nečlane \$6.00 za eno leto in \$1.20 za vsak dodatni mesec. Ker pa člani še plačajo pri ansementu \$1.20 za tednik, se jim to teče k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrnč. države in Kanado	Za Člone in Chicago je...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 8.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 12.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 16.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
	Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali pa Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S. N. P. J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati delovoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo listu datu za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

(1) Ime.....Čl. družna št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2).....Čl. družna št.....

3).....Čl. družna št.....

4).....Čl. družna št.....

5).....Čl. družna št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smernice, enakele delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se daje na željo tudi vse potrebne informacije.